

Káresiya

Ísu kwíyómpa'a irówana Póro moórá-kwaai aiyayaan-umai ava'moraé-iyai'. avakaeté-iyai'yo. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Káresiyaamarava-kwaasi Ísuna aampa'ó kwégun-kwaasi agaimái mátimakaiye. íma Yútaa-kwaasin-ovo ó'onkaa-kwaasiva'a Ísun-ai simátímapa'a kuwasá áraire sésa Ísuna aampa'á kuráawe. naaémba Póron-ai simái sáwí'a umánkaron-kwaasi Káresiyaamarava'a tésa sésa arupí umái máyáawain-owe Áánútu sínkwáe sésa Mósesina ámáamba kwáráaro kampa'á siráawe. évakarawai minkámpár-áintávái áraire sésa pósa Ísuna aampa'á íma kawé'á umái kwakáawe. Póro iséna maarán-áimbá agaimaréna séna Ísun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á aráápamai máyáawaiye su'maiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe kwésiye. mináintávái áraire sésa Ísuna aampa'á kawé'á umái kwaráigwáe séna maanámbá agaimái Káresiyaamarava'a máyáan-kwaasi mátimakaiye.

1 ¹⁻²kemá Póro maanáúvái agaimaráúmpo Ísóigona kwaási Káresiyaamarava'a máyáawai ísáaro. keséyaamo Ísóigona kwaásimo kesémo máyáawaiye keinárawataveta séta kawé'á umái máéro kwésune. Ísu Káráísitiye Áánútu kentáásivoma Ísumbo pukáimpinkembo usásinankarawaiye kentávésarai sésarai aantá-kwaasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae naauwó sésarai si'mákaayamba íma kwaási miwítí imáyáavinkemba si'mákaavo Áánútu kwená imáyáavinkemba si'mákaivo ísáaro.

³Áánútu kentáásivowe Ísóigo Ísu Káráísitiye úwoi túwa'naa esarai paru kwéumatinkaayantave'a námúnaa kwésune. ⁴sáwí'o umáimo máyáampinken-asirayanko tátokaimpinkemba iyásinkanintavenayaawe sáwítaamo kwéundavinkemba maisiyuwáníntavenayaawe Ísóigo Ísu Káráísiti pukáíye. Áánútu kentáásivona imáyáavinkemba mirá uráíye. ⁵Áánútu áwí'o aasiyaasimó anómbo umáimo kwaíkwai'o úmaenamo iyínimba árair-aimban-íye.

áséi-kwasai mimbórá-áimbá kwáyáin-kwasai.

⁶Ísu Káráísiti úwoi túwa'naa úwana Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena tááyowa'a isé'a ááéma Áánútumba kwéauwe'a ó'om-bonor-aimba kwéisaantavena mindáyavena sáá'a kwégaiye. ⁷mináimbá íma kawer-áséi-kwásáimán-íye. évakarawai Ísu Káráísitina

áséi-kwasai kwaé'mái kwésesa kentí imáyáa kwétavisewe. ⁸kesááwá'i. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. ímo simátímakaunda-aintaamo ó'on-aimbo simátíménanayaamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba simíníye. ⁹ké'naan-aimba moórágwara'a sénaumpo ísáaro. moóráwaimo ímo simátímakaunda-aimbo ó'on-aimbo simátíminanamo éna Áánútu áwáá'a séna sáwí-meyamba amíníye.

¹⁰kwaási aamoí umásinkaigwae sé'a mináimbá íma kwésumpo Áánútu kembá aamoí umásinkainkwae sé'a mináimbá kwésune. ááémo kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o uráundantemba ívé'a íma mirá kwéune. ívé'o kwaásimo aamoí umásinkaigwae sé'o mirám-báyáímó kwémaekai Ísu Káráísitina mayáímá íma mayáúsino.

Póromba aantá-kwaasi-i'a umái usásinankarain-kwasai.

¹¹kesí kwaási ísáaro. áséi-kwasaimo simátímakaunda íma kwaásiti imáyáavinkemban-íye. ¹²Ísu Káráísiti paáréna simásímakaivo íma kwaási suwa'á ísaraumne.

¹³ááéma Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwándara'a Ísuna aampa'ó kwégwaraawai ánásanaaowe sé'a ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráunda-aimba ísaraawe. ¹⁴kentáá síkwá'námo uráantemba asiramái kwaré'a Yútaa-kwaasiti monor-ámbá kwarááwánda karuwaa'á kwée'a kesimantowí usáyaaitarumne.

¹⁵mirá uráumpo íma kesinó masínkaronka'a Áánútu ításinkena kendéiyé siráimba póna arumbá umásinkena kwená mayáímá mayánaundayavena kembá ítámakaimbaniye. ¹⁶Áánútumo siráin-kanaamo tiráimba kwenááninko agaráásinkena séna ó'onkaa-kwaasi kesáái kosimátíma'mae naauwó súwa'a isé'a mitáwai íma kwaási kotísaa e'a sé'a nóran-aina simátíma'mae naaónaumno íma sé'a ¹⁷Yérúsaremu-naopa'a íma kwé'a Áánútuna aantá-kwaasi íma kotísaa e'a aantá-kwaasiti mayáírá'ó kesí aivarí'lo uráan-kwaasira'a íma kotísaa e'a Árépiyaa-marava'a kwaásimo ímo máyáapa'a komé'a naaémba moórágwara'a Támásikasi-naopa'a kuráumne.

¹⁸komé'a kaumbo-ímá maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a kwé'a Pítaanopa'a komé'a sísamaivakemba éva'aasei-no'waamba kwaé'a ¹⁹mitáwai Ísóigo áváakomba áwí'a Yémésimba awáné'a íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a ²⁰Áánútu aúranka'a kwéagayaunda-aimba íma kampar-áimbán-ivo árarir-aimban-íye. ²¹mitáwai íma ó'on-aanta-kwaasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-maravare Sírísiyaa-maravare komáyaawanasa ²²Ísu Káráísitina kwaási Yútiyaa-marava'o máyówai íma kembá suwánésa ²³kesááíye su'mai ísarowasa évakarawai sésa Ísuna aampa'á kwégwaraawai ánásanaaowe séna ávááraumai sáwí'a umátínkáva'a kuráiwai ívé'a Ísun-ai simátíma'mae kwénaaiye suwasá isésa ²⁴kentávésa aamoí ésa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

Póroe ó'on-aanta-kwaasiye mimbórá-ímáyáá uráan-kwasai.

2 ¹Áánútu áwí'a mósá márówa'a sísamaivakemba éyain-ima maisuwé'a moórawai Páánápáasiye kesé Yérúsaremu-naopa'a kwékai moórawaimba Táításinkwara'a áí'mekai kwékai ²Áánútu kentávéna siráintave'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuna kwaásiti anón-kwaasiye su'mai torupamáí mé'a ó'onkaa-kwaasimo áséi-kwasaimo simátímakaundantemba simátímakaumne. ááémo simátímakaundawe ívé'o simátimundawe áséi-kwasai simátimunda-mayaigo sáwí-mayairaamban-ivo sé'a simátimewanda ísaraawe. ³Táítási kesé ména íma Yútaa-kwaasin-ivo Kíríki-kwaasigoma kesé máyowasa áúra'a kárámai araa'éna uwó-áímbá Ísuna anón-kwaasi íma siráawe. ⁴évakarawai kampa'á sésa Káráisitina kwaási úne sésa miwísé torupamáí máyaawanasa mindáyavesa Ísuna anón-kwaasi mináímbá siráawe. Yútaa-kwaasiti áamáánko tátokaimpinkemba Ísu Káráisitín-aaiigo iyátínkáin-aimba kotivúntamai isánáe sésa keséya koyorupamáí mésa sésa Yútaa-kwaasiti áamáamba kwarésa túra'a kárámai araa'éna oro sésa mináínkó tátorainkwae sésa Ísu Káráisitín-aaiigo íma iyátinkaniye sumbánivo Ísuna anón-kwaasi miwí táái íma isésa Táítási áúra'a kárámai araa'éna uwó-áímbá íma siráawe. ⁵miwítí kampar-áímbá íma kwakáundaya póna áséi-kwasai árair-aimba keinárawapimba asiramái kwaíkwai'a íníye. ⁶minánón-kwáásíyómbá kentávésa sésa áséi-kwasaimo simátímakaanda-aíne su'mai simátimiyo siráawe. minánón-kwáásíyávésa évakarawai sésa túwíkwara-kwaasin-owe sewaná Áánútu túwítavai íma imáyáa kwéintavai kegwárá'á íma imáyáa é'a sé'a túwíkwara-kwaasiya'o. íya túwí'a kwáyáin-kwaasiya'o kwésune. minánón-kwáásíyómbá kentávésa moórá-ainkwara'a simátimiyo íma sembá ⁷maarán-áímbá sésa Áánútu Pítaantavena súwanamo Yútaa-kwaasimo áséi-kwasai kwésimatimintemba Áánútu entávéna siráisa ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimene kentávésa siráawe. ⁸Áánútu Pítaamba asirayámbá amúwana Yútaa-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimintemba kegwárá'á asirayámbá símakaisa'a ó'onkaa-kwaasi kwésimatimune. ⁹Yémésiye Pítaawe Yóniye Ísóigo Ísuna kwaásira'o kárákwiraawai kentávésa sésa Áánútumo ámakaini'a uwo sésa Páánápáasinte kenté tiyáamba símakaawe. maarán-áíntávéta mimbórá-ímáyáá éta keiráí ó'onkaa-kwaasi áséi-kwasai kosimátimeyauye. miwí Yútaa-kwaasi kwésimatimewe. ¹⁰Ísuna anón-kwaasiyomba mimbórá-áímbá simásimesa sésa óísaniyaain-kwaasi túwa'naa oró-áímbá kosimátimiyo suwa'á mindáyave'a kegwárá'á á'a imáyáa kwé'e'a karuwaa'á uráumne.

Póro Pítaantavai séna sáwí'a óne siráin-kwasai.

¹¹karuwaa'á kwé'e'a Ántíoku-naopa'a komáyaawanana naaémba Pítaa túwa'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a sáwí'a uráne siráumne. ¹²ááéma Pítaama ó'onkaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasiye

toómbá kwénowasa évaka-Yutaa-kwaasi Yémésinopakemba tésa sésa ó'onkaa-kwaasi túra'a kárámai araa'éna oro. Yútaa-kwaasi ó'onkaa-kwaasiye toómbá íma naaró suntavéna Pítaa áá'a kówana ivátuwena ó'onkaa-kwaasiye íma toómbá néna ¹³póna kaer-áínkwárá-kwáásirááni'a úwasa ó'on-Yutaa-kwaasi Ísun-aaiyavesa áraire kwésun-kwaasi Pítaamo úmba awánésa miwígwará'á mirá ésa Páánápáasina imáyáa tavisuwaná kwegwará'á mirá uráíye. ¹⁴mirámó kwéomba árair-asei-ainkona aampa'á íma arupí umái kombá kemá Póro tuwáné'a amáparawai túranka'a Pítaantave'a sé'a emá Yútaa-kwaasi éma ó'onkaa-kwaasimo ontembá éma mindáyavai ó'onkaa-kwaasiyavai íma se Yútaa-kwaasimo ontembá oro íma siyó Pítaantave'a siráumne.

**Ísun-aaiyavai áraire sewái Áánútu séna arupí
umái máyáawai-owe sin-kwásái.**

¹⁵simásuwe'a Pítaantave'a maarán-áímbá siráumne. kentáásinovowiya Yútaa-kwaasi pósa kentáá masínkaraawata Yútaa-kwaasiya éta íma ó'onkaa-kwaasi éta miwímó sáwí'o ontentá íya kwéundayaanivo ¹⁶Yútaa-kwaasiti ámáántaamo kwégwaraundawaintavenaya Áánútu íma arupí umái máyáawain-owe séna Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraire kwésundawaintavenaya séna arupí umái máyáawain-owe kwésisata ísaraumne. Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe síníntaveta Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraireya kwésune. kentáási ámáámbo kwaráananayaamo éna Áánútu suwánénaya arupí umái máyáawain-owe íma sínívo Ísu Káráísitin-aaiyaveta áraireya kwésendayavenaya arupí umái máyáawain-owe Áánútu síníye. ¹⁷Káráísitiyeyaamo tarúmaiya máyaundaya Áánútu kentááyávéna séna arupí umái máyáawain-owe sisatá máyaunda ó'onkaa-kwaasimo sáwí'o ontentá sáwí'a kwéundaya Káráísiti misáwí-ímáyáá símakaisata sáwí'a kwéune íma sénáisiye. ¹⁸Yútaa-kwaasiti ámáámbo tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yútaa-kwaasiti ámáámbo kwaránáe. mirámó onanamó éna minámáánkó arupí umásinkainkwae sékai sáwí'a úsino. ¹⁹púwón-kwaasimo Yútaa-kwaasiti ámáámbo kwaráananamo éna minámáánkó arupí umásinkainkwae-imayaamo ímo kwéontemba miráumai mé'a Áánútuntave'a imáyáa kwée'a kwená mayái kwémae'a máyaumne. ²⁰Ísu Káráísitimba taaira'á tuvúwúwana puwún-kanaavimba sáwí'o uráundawaina ááimba ánásaraimba póna ívé'a Káráísiti kesé máyáísa'a ívé'o máyaunda ááéraani'a íma umái máyaumne. marapá'á máyaunda íma úwoi mé'a Áánútu ááninko kentávéna imáyáa éna pukáiwain-aaiyave'a áraire súndayave'a aúnái'a umái máyaumne. ²¹Áánútumo símakain-amaambo kwaráawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawai owémó sinkákái Ísu Káráísiti pukáimba úwoiyavena pukáisino. mindáyave'a sé'a Áánútumo úwoi kwétuwa'naa-imba íma úwoisan-tantaa'an-íye kwésune.

ámáán-aimba kwarésa Ísun-aaiyavai áraire sésa kwéon-kwasai.

3 ¹Káresiya-maravaken-kwaasi sáwí-imayaa kwéowai ísáaro. Ísu Káráisitimba tuvúwúwana pukáin-aimba avora'á simátimakaunda ísóm̄ba túrandeiraani'a umái awáné'a kawe'á umái ísaraambanivo évakarawai tésa kentí imáyáa tavisewa'á uwo'aór-ímáyáá kwéowe. ²moórá-aimba tísaa ónaumne. áamáambo kwakáantavaiya'i. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavaiya'iyoy. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáiyimáyáa oro. áséi-kwasaiyave'a áraire siráantavena Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiyekwésundanivo ³íma kawer-ímáyáá kwéowe. Áánútun-amanko kentirumpimbá máyáísa'a p'ó'a aúnái'a ígómbá ááimba ásare'a ívé'a imáyáa kwéomba Yútaa-kwaasiti áamáánko arupí umásinkaniye-imayaa kwée'a íma kawer-ímáyáá kwéowe. ⁴kawer-ámbó kwakáamba kentópa'a tiráin-tantaa'a íma úwoisan-tantaa'an-iyey. ⁵Áánútu kwenamankómbá ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáísana Áánútu keinárawapimba ó'on-o'om-bayaimo ímo awánaraam-bayai mairáiyey. áamáambo kwakáantavena íma mirá éna áséi-kwasai ísé'a áraire siráantavena mirá uráiyey.

⁶náaóv'á Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Ááváramu Áánútun-aaiyavena áraire siráintavena Áánútu séna arupí umái máyaane siráimba ⁷miráumai Ááváramu siráintemba Áánútun-aaiyavesa áraire kwésewai Ááváramu áráá'maa'an-owe. ⁸náaóv'á Áánútu imáyáa éna séna náaém̄ba ó'onkaa-kwaasi kesááiyavesa áraire sénááowaiyave'a sé'a arupí umái máyáawain-owe sénaumne. Áánútumo ímo mirámó uráinka'a moóráwai aúvávimba áséi-kwasai agaimaréna séna Áánútu Ááváramuntavena séna ená imáyáa é'a amápa'-maravaken-kwaasi kawe'á umátinkanaumne siráiyey agaimaréna siráiyey. ⁹mindáyavena náaóv'á Áánútu Ááváramumba kawe'á umánkaraintemba kwenááiyavesamo árairemo kwésewai kawe'á kwéumatinkaiyey.

¹⁰náaóv'á Áánútun-aai aúvávimba agaimaréna séna agaimakáin-amaampinkemba amápar-amaamba ímo kwa'maé iyónááowai Áánútumpakemba miwítí sáwí-meyamba mayánááowe agaimaréna siráiyey. mindáyavena áamáamba kawe'á umái kwáráanana Áánútu aamoí íníyey kwésewai miwítí sáwí-meyamba kwáyáiyey.

¹¹náaóv'á aúvávimba agaimaréna séna Áánútu arupí umái máyáawai owémó siráiwai kwenááiyavesa árairemo siráantavesa pósa aúnái'a umái máyáawe agaimaréna siráiyey. mindáyavena Áánútuma áamáambo kwaránáemo sewáiyávéna íma arupí umái máyáawain-owe séna kwenááiyavesa árairemo sewáiyávéna arupí umái máyáawain-owe kwésiye. ¹²moóráva'a agaimaréna séna

ámáamba amápar-amaambo kwaránáowai
 miwímá ménaaowe
 agaimaréna siráiyé. mindáyavesa ámáambo kwarésamo Áánútun-
 aaiyavesa áraire sésamo kwéomba íma mimbórá-yántáá'án-ivo
 kae-tántáá'án-iyé.

¹³ moóráva'a agaimaréna séna

taaira'ó tínkamowasamo púwón-kwaasi Áánútumpakemba sáwí-
 meyamba maésa kwévuwowe
 agaimaréna siráiyé. mináíntávéna amápar-amaambo ímo kanaán-umai
 kwakáundayavenaya Áánútumpakemba kentáásópa'a sáwí-meyamba
 tivó séna Ísu Káráísiti iyásinkenaya misáwí-méyámbá maéna
 pukáiyé. ¹⁴ Áánútu Ááváramuntavena séna amápa'-maravaken-kwaasi
 kawé'á umátinkanaumnemo siráintemba ó'onkaa-kwaasi kawé'á
 umátinkanintavena Ísu Káráísiti kentáásí sáwí-meyamba maéna pukáiyé.
 kwenááiyaveta árairemo kwésundawaiya Áánútumo siráintemba
 kwenamankó kentáásirumpimba ménintavena Ísu Káráísiti iyásinkowana
 Áánútu kentáásí sáwí-meyamba íma siménaya kwembá amúwana
 pukáiyé.

Áánútu simái tarúmakain-aine Mósesimbo simámakain-amaane minkáé-kwásái.

¹⁵ kesí kwaásiyono. kwaásimo kwéomba imáyáa oro. kae'nárai
 mimbórá-áímbá simái tarúmaresarai agaimakááyamba moóráwai
 mináímbá íma karéna ó'on-aimba áúgwimai síníyé. ¹⁶ miráumai
 naaóv'á Áánútu Ááváramuntavena simái asirámakain-aimba siráinka'a
 Ááváramuntavaiye aísavutantamba éna naaémba paáriníwaintavaiye
 siráiyé. aúvái'vimba agaimaréna séna aísavutantambo ónááowaiyavena
 íma siráivo aísavutantambo íníwaintavena siráiyé. aísavutantambo
 ínáyemo siráiwai Ísu Káráísitiman-iyé. ¹⁷ agaimaráúnda-ainkona ááimba
 maarán-iyé. aiva'á Áánútu Ááváramuntavena simái tarúmarena séna
 asirámakaunda-aimba mirá ónaumne séna sáwívar-ima 430 ima
 maisuwéna Mósesimba ámáamba ámakaiye. ánivo mirámó uráinka'a
 Áánútu Ááváramuntavenamo simáímo tarúmakain-ainko íma ánásena
 kwaíkwai'a kwéiyé. ¹⁸ Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo
 kwaráundayavenaya ímanivo Áánútu kawé'á umátinkanaumnemo
 ááémo asiramáímo siráintavena kawé'á kwéumasinkaiye. Áánútu
 Ááváramuntavena kawé'á umánkanaumne asiramái siráintavena kawé'á
 umánkarena póna kentáá kawé'á kwéumasinkaiye.

¹⁹ maarán-áíntávéna Áánútu Mósesimba ámáamba ámakaiye. sáwí'o
 owáímá Áánútuna ámáamba isésa sésa sáwí'o kwéunda ív'é'a isáúmne
 sénááontavena Áánútu Mósesimba ámáamba ámakaiye. minámáámbá
 kwáyainana Ááváramu aísavutantamba íníwai kwentávénamo

Áánútumo simáímo asiramánkaraiwai paáréna minámáámbá ánásasuwaniye. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a Áánútuna áamáamba avumpin-kwáásí Mósesimba simámúwana simátímakaiye. ²⁰ánivo Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráíye. kae'náramo kwéseyamba avumpin-kwáásí ména kwésimatimibanivo Áánútu Ááváramuntavenamo siráimba kweyáá siráíye.

²¹Áánútuna áamáánko Áánútumo simáímo asirámakain-ainko íma kwéavararaiye. Áánútu Mósesimba simámakain-amaankomo asiramáímo kwénamo kwaásimo aúnaí'o umátínkáinkakai minámáámbá kwégwaraawaiyavena Áánútu séna arupí umái máyáawain-owe sisinó. ²²ánivo Áánútun-aaí aúváí-kwandaaivimba agaimaréna séna sáwí-imayao amápa-kwaasi tátokaiye siráíye. Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire kwésiyawaima kawé'á umátinkanaumne simáímo asirámakain-aimba siráintemba Ísu Káráísitin-aaiyaveta árai'a kentáásí sáwí-imayao tátokaimpinkemba iyásinkaiye kwésundawainta kawé'á kwéumasinkaiye.

²³Ísu Káráísiti ímo kunkówata ímo kwenááiyaveta áraire kwésewanderata Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokowana Káráísiti kunkáinka'a kwenááiyaveta áraire kwésunda-amba Áánútu kwégwisinkena áamáánko kentáá tátokain-amba ánásasinkaraintaawe. ²⁴Áánútu séna Ísu Káráísitin-aaiyavesa áraire síyawaiyavena arupí umái máyáawain-owe sénaumne súmba póna Ísu Káráísiti ímo kunkónka'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá tátokaiye. ²⁵ívé'a Ísu Káráísiti á'a kunkáimba kwenááiyaveta áraire kwésunanaya póna Áánútu Mósesimbo simámakain-amaanko kentáá ó'omba íma kwétatoraiye.

²⁶Ísu Káráísitin-aaiyave'a áraire kwése'a kwesé tarúmai máyáantave'a Áánútuna iyámpóin-owe. ²⁷keinárawa'a nombá péráamba Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai kwenkáání'a kwéowe. ²⁸Ísu Káráísitiye tarúmai máyáantave'a mimbóráí'a umái máyáamba póna maarán-áímbá íma anón-aiban-íye. évakarawai Yútaa-kwaasi owa'á évakarawai ó'onkaa-kwaasi owa'á évakarawai meýámbakaawasa miwítí mayáí úwoi kwémayaawai owa'á évakarawai úwoimo máyáawai owa'á kwaaimá owa'á aaraimá owa'á kwéovo amáparawai mimbóráí'a umái máyáawe. ²⁹Ísu Káráísitina kwaásimo é'o é'a Ááváramumo uráintemba Áánútun-aaiyave'a áraire kwéseмба pó'a Ááváramu aísaaavutantamba uráawai ombá póna Áánútu Ááváramuwe aísaaavutantamba ónááowaiye kawé'á umátinkanin-aimba simáímo asirámakaintemba kawé'á umátinkaniye.

4 ¹simátíménda-aimba ísáaro. moóráwai puwéna kesááninko kesí náaindaamba mayáníye siráinana kwemá aanávó póna iyámpói máyaindayavena úwoi-kwaasiraamba umái máyainasa ²avowámó simátímakainda-kwaasi kwená náaindaankare miníyámpóiraré

kárákwirewana avowámó siráintemba anón-éna mindááíndáámbá mayániye. ³ááema kesáá miráumai iyámpóiraamba umái méta kwaántá-kwaasiti aamba kwégwaraawanaya minkwáántá-kwáásí tááigo kentáá tátokowana ⁴Áánútumo siráin-kanaa túwana ááninkomba ai'marówana marap'á kumúwana moórá-ininko maránkarowana Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba kwégwarena ména ⁵minámáánkó kentáá tátokaimpinkemba iyásinkanintavenaya Áánútuna iyámpói-ita umásinkanintavenaya mirá uráiyé.

⁶Áánútu keinárawa'a kwená iyámpói-i'a ontávéna ááninkon-amaankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbáyáimba pó'a Áánútuntave'a kesivowé kwésemba ⁷mindáyave'a kwaántá-kwaasi tááigo íma tátokaiwai é'a Áánútu áánimbaari'a ombá póna áánimbaatavenamo to'mayaa uráin-tantaa'a timíniye.

Póro Káresiyaa-kwaasiyavai anón-imayaa uráin-kwasai.

⁸ááema íma Áánútunopa'a té'a ísaraamba kampa-tántáaré kwaántá-kwaasiti imáyáawe mósá makáawana minímáyááo keinárawa'a tátokaimbanivo ⁹ívé'a Áánútumpa'a tiráawana keinárawa'a kwemá kwétuwanaisa'a nóra éra úwoisan-tantaare aamoimó tain-tántáaré miv'á tirumbá kwanté'a minkwáántá-kwáásítí imáyáa mósá maré'a miwítí mayáímó kwémayaantave'a owé kwéseo. ¹⁰ánivo évaka-tawaiye évaka-kwiyone évaka-tawaimo toómbó kwénaantavaiye évakar-iyé mintántáákóntávé'a kampa'a sé'a anón-kanaawe kwése'a anón-imayaa kwéomba ¹¹keinárawapimba mase'masáá'a kwéowana'a sáwíva-tantaakwara Áánútun-aagwara'a kwétatoraawana póna kesí mayáígó íma áúgwara'-mayaima iyé-ímáyáá kwéunana sirunkó umbái kwétaiye.

¹²kesí kwaásiyono. asiramái simátíménda-aimba ísáaro. kembó tátokain-amba tuwé'a keinárawakaamba umái máyaumpo keinárawa'a kembó tátokain-amba tuwé'a kenkáání'a oro. keinárawapimba komáyaawanda íma sáwí'a umásínkówana ¹³sí'a úmbanivo íma kówanda mé'a áséi-kwasai simátimewana'a ísaraawe. ¹⁴sáwí-si'lo úmba kesúma sáwí'a úwa'a mirá-sí'ó úwain-aaroi íma inkaisé'a siyuwé'a kawé'á umái kárákwiraawe. kwíyómpaken-kwayo'narawara'i. Ísu Kárásitíya'iyó. komáyowa'o kárákwiraantemba kenká'á miráumai kárákwire'a ¹⁵súwa'naa ékai túrumba pí'mai símakaasino. kawé'á umái kárákwire'a aamoí umásínkaraambanivo ívé'a mirán-áámói-yántáá'á íma kwáyáimba nóintavaiya'iyó. ¹⁶áráir-aimbo simátímakaundayave'a kentávé'a kesí namuro-kwáásí iyé-ímáyáá kwéowe.

¹⁷Ísu Kárásitina áséi-kwasaigomba kwaé'náe'a kwéowai sáwí-imayaavinkemba kentirumbá kwéairaresa sésa kwenáái ísáavainivo kesááiya ísáígwáe sésa kentirumbá kwéairaraawe. ¹⁸kawer-ámp'á métinkanae sésamo kentirumbó airaránááombo éna mindá kawé'an-iyé.

kemó keinárawapimbo maéwándawe moórá-naopa'o tamáyaundawemo kawer-ámpá'á métinkanaemo síyanamo éna kawé'án-ivo miwí áséi-kwasigomba kwae'naér-esa kentirumbá kwéairaraawe. ¹⁹kesí iyámpóiyono. aaraimó iyámpóimo tínkáawanamo umbai-yántáárf'io intembá keinárawatave'io imáyáamo únda sirunkó umbai kwétaivo Káráisitinkaani'io ónááomba minúmbái-yántáá'á ánásaniye. ²⁰anón-imayaa é'a keinárawapimba komé'io aaimó simátimenaunda kawé'á umái isánááon-imayaa kwéunana sirunkó aamoí kwéiye.

Ékaante Séraanteyavai kwántámai-aimba siráin-kwasai.

²¹keinárawapinkemba évakarawai sé'a Mósesi siráin-amaamba kwaráundaya Áánútu aamoí umásinkaniyemo kwésewai minámáánkóná ááimba íma kawé'á umái kwéisaavo simátíménda ísáaro. ²²naaóv'á'á Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Ááváramu kaer-iyámpói tinkómba moórá-iyampoi kwayór-ínínkó ánkárowana moórá-iyampoi aivar-ínínkó ankówana ²³kwayór-ínínkóná iyámpói miwítí imáyáavinkemba ánkaraivo aivar-ínínkóntávéna Áánútu séna iyámpói ankáníyone simái asirámakonka'a ánkariye. ²⁴⁻²⁵mináínkómbó kwántámai-aimbo sendá ísáaro. mindá kaer-áímbá simái tarúmakaiye. moórá-aimba Árépiyaa-marava'a Sáínai-omapa'a Áánútu Mósesimbo simámakain-amaamba póna moórá-ininko áwí'a Éka kwayór-ínímbá póna kwenáráá'maa'a kwayó-kwáásí pósa ámáánko tátokaipa'a máyáawe. mináínkóná ááimba maarágwárá'á éna Yérúsaremu-naopa'a marapá'á kwáyáin-daopa'a isasá mindáópaken-kwaasi ámáánko tátokaipa'a máyáawe. ²⁶ánivo moórá-aimba simái tarúmakain-aimba maarán-áímbán-íye. aúná-nao'a Yérúsaremuvakaan-dao'a kwíyómpa'a kwáyáipa'a ámáánko kwaási íma tátokain-daopa'an-íye. ánivo mináínkóná ááimba maarágwárá'á éna Áánútun-aaiyaveta áraire súndawaiya kentáá sinówaraamba uráíye. ²⁷mináíntávéna Áísáya Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna

ageínínkó iyámpóimo ímo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á íno. aúkain-ininko áráá'maa'a sáwíva'a maíyasa kwaagwárár-ínínkó áráá'maa'a sáwíyamba ménaaomba póna ímo áí'io kwéinanamo iyámpóimo ánkaraínda-ininko arunkó kawé'á ísana aamoí kwéiye

agaimaréna siráíye.

²⁸kesí kwaásiyono. Áánútu Áísákaamba ankáníyone simái asirámakainka'a ánkaraíntemba keinárawatavena Áánútu simái asirámakainka'a pó'a kwená iyámpóin-owe. ²⁹naaóv'á'á anóvowiti imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigo éna Áánútun-amaankona imáyáavinkemba ánkaron-iyampoigomba sáwí'a umánkaraimba pósa mirán-kwáásí mésa mirá-sáwí'á kwéowe. ³⁰naaóv'á'á aúvávimba agaimaréna séna

kwayór-ínínkónté ááninkonte ti'maraaó. tivowámá puwínda
 aivar-ínínkó ááninko kwená náaindaamba mayánímbanivo
 kwayór-ínínkó ááninko íma mayáníye
 agaimaréna siráíye. ³¹ kesí kwaásiyono. kesáámá íma kwayór-ínínkó
 áráámaata úmpo aivar-ínínkó áráámaata úne.

**Ísu sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátínkaraindava'a
 maé'a miráumai máéro siráin-kwasai.**

5 ¹ Ísu Kárásiti séna sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba
 iyátinkanaumne séna iyásínkaraimba pó'a keinárawa'a
 iyátínkaraindava'a mé'a moórágwara'a tátoranin-ampa'a íma kwáráaro.
² kemá Póro simátimumpo kawé'á umái ísáaro. arupí umái máyáawain-
 owe Áánútu síníntave'a túra'a kárámai araa'éna oro kwéseмба
 mináíntáv'é'o owémó síyanamo éna Ísu Kárásiti keinárawatavaiye
 sénamo pukáin-anko íma túwa'naa íníye. ³ túra'a kárámai araa'éna orómó
 kwésewaiyave'a avora'á sumpo ísáaro. Yútaa-kwaasiti áamáambo kwaré'o
 túra'o kárámaimo araa'énamo é'o é'a Yútaa-kwaasiti áamáamba amápa'a
 kwa'maé'a koró. ⁴ keinárawapinkemba évakarawai sé'a áamáambo
 kwaráúnda Áánútu suwánéna arupí umái máyáawain-owe síníye-imayaa
 kwéowai Ísu Kárásitiyemo tarúmáimo máyáamba ivátuwe'a Áánútumo
 úwoi kwétuwa'naa-imba tínaemba umámakaawe. ⁵ keinárawa'a mirá
 kwéovo kesáá maará éta Ísu Kárásitiye aráápamái máyaunanaya
 Áánútun-amanko súwa'naa imbá pónaya kentááyávéna séna arupí umái
 máyáawain-owe sínimba amu'maréta méta séta árai'a mirá síníyeya
 kwésune. ⁶ Ísu Kárásitiye tarúmáiyá máyaundaya moóráwáimo áúra'o
 kárámaimo araa'éna ínana ímo áúra'o kárámaimo araa'éna ínanamo
 ínimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Ísu Kárásitiyemo aráápamáimo
 máyaundaya túwa'naa umai máyaundaya mindá anón-tantaa'an-íye.
⁷ Ísu Kárásitina aampa'á aamoí ésa kwégwaraamba moóráwái
 minámbá áúntuwaisa'a ívé'a Ísu Kárásitina árair-aimba íma
 kwégwaraawe. ⁸ Áánútu kwená kwaási-i'a umátinkaindayavena
 tááyarawai minámbá íma áúntukaivo kwaási áúntukaawa'a íma
 kwégwaraawe. ⁹ kwaási maarán-áímbá sésa kisaamó moórámo
 kampindaisaná amápa'a kwégampindaiye kwésevo kentúra'a
 kárákwiyoro. ¹⁰ keináraware kesááwé Ísóigowe tarúmáiyá
 máyaundayaveta asiramái simátime'a sé'a kemó imáyáamo úndantemba
 mirán-ímáyáá íyata mimbórá-ímáyáá ónaundayaawe kwésunda póna
 kampar-áímbá séna kentirumbá kwéairarawai kemá íma awánáúnda-
 kwaasi kwemá sáwí-meyamba mayáníye-aimba ísaraumne.
¹¹ kesí kwaásiyono. évakarawai kentávésamo kampa'á sésa arupí umái
 máyáawain-owe Áánútu síníntave'a túra'a kárámai araa'éna oró-áímbá
 kwésiye kampa'ó kwéseмба mináímbó paaímó kwésundarakai íma

sáwí'a umásínkáasino. kemá simátíme'a sé'a Ísu Káráísitimba taaira'á tuvúwúwana kentááyáváyé séna pukáiyé-aimba kwésimatimunda-aintavesa áwáá'a kwésevo túra'a kárámai araa'éna oró-áímbó kwésundarakai íma áwáá'a síyésino. ¹²kampar-áímbó simátímesamo kentirumbó kwéairaraawai miwí túma kárámai sáwí'a umásuwaaro-imayaa kwéune.

¹³kesí kwaásiyono. sáwí-imayaaomo tátokaimpinkembo iyátinkaindayavena Áánútu tááyamai mirá uráimba pó'a á'a iyátinkaisa'a máyáantave'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéomba íma kwar'é'a kwempá-kwempa'a tirumbá timé'a túwa'naa umai máéro. ¹⁴mindáyavena naaóv'á'á Áánútun-ai aúvávimba agaimaréna séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oro agaimaréna siráiyé. Áánútumo siráin-amaankona ááimba mirán-áímbán-iyé. ¹⁵ánivo keinárawa'a kéyái aaisambá sé'a áwáá'a sé'a ónááombo é'a sáwí'a umái ánásanaaovo kárákwiyoro.

**Áánútumbo arááímo tainí'o ésa sáwí-
imayaagomba tirááiyavai ésa on-kwásái.**

¹⁶simátíménda ísáaro. Áánútun-amanko kwésintemba miráumai maí'mai'a é'a Áánútumbo arááímo tainí'o é'o é'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéon-ambo íma kwaránááomba mindá kanaán-ivo mirán-oro. ¹⁷sáwí-imayaayave'o tirááiyave'o kwéomba isaná Áánútun-amankombo arááímo tainí'o kwéomba isaná minkáér-ímáyááo tiyankéya kwéivo Áánútun-amankomo kentúra'o kárákwiraimbo é'a sáwí-yantaatave'o tirááiyave'o kwéon-amba íma kwaránááowe. ¹⁸Áánútun-amankomo sintembó mirámó é'o é'a sé'a Áánútun-amankomba arááíma tainí'a kwéunana póna Yútaa-kwaasiti áamáanko kembá íma tátokaiye kwésewe.

¹⁹kwaási miwítí imáyáavinkemba avora'á maará kwéowe. áwáyo-tantaari'a ésa anómba sáwí'a ésa sáwí'o kwéon-tantaatavesa íma tigaeyávésa ésa ²⁰kígaumo umándai-yantaako áwí'a mósá marésa kwaántá-kwaasiyonti imáyáa mósá marésa uwaa'á kwévesa pukaa'á kwéagayesa tíyamba kwéumatinkesa aaisambá kwésesa tirumbá sáwí'a kwéumatinkesa áwáá'a kwétiyesa miwí tááigo usáyaaitainkwae sésa íma tágárotamai kawé'a umái mésa taínkaar-umai mésa ²¹túran-anda kwéesa uwo'aó'-nómbá kwénesa uwo'aó'á kwéesa uwo'aó'-nómbó nánááontavesa torupamáí mésa mirán-tántáál'á kwaásiti imáyáavinkemba kwéowa'a simái ságamatime'a ókwara'a simái ságamatime'a sé'a mirámó kwéowai Áánútumo kárákwirain-ayampa'a íma ménaaovo kárákwiyoro kwésune.

²²ánivo Áánútun-amanko tirumpimbá máyáiwai maará umátínkáisasa kwémaewe. tirumbá kwétimesa tirunkó kawé'á ésa paru umái mésa

asiramái maésa íma tívón-káínasa mésa túwa'naa umai kawe'á umátinkesa miwítí mayáí kawe'á umái kwémaesa ²³miwí túma íma maé iyésa miwí túra'a kárákwimai kawe'á ésa mirámó kwéowaina ááimba íma aambá áúnkaiye. ²⁴Ísu Káráísitina kwaási sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéon-imayaa kentáá táto'mai tavisivó sésa sáwí-imayaayavesamo tirááiyavesamo kwéon-amba tínaaemba umámesa tukáawe.

²⁵Áánútun-amanko aúnái'a umásínkaraisata aúnái'a umái máyaunda póta kwenamankómó kwésintenta umáíya kwaráano. ²⁶kentúma íma maé iyé'a kesááigo usáyaaitainkwaé íma sé'a kawe-tántáá'ó índayave'a íma simái sáwí'a oró.

umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro siráin-kwasai.

6 ¹kesí kwaásiyono. keinárawapinkembo évakarawaimo sáwí'o kwéombo ésa kwétuwanaamba pósa keinárawapinkemba Áánútun-amankomo sintembó mirámó kwéowai kwempa'á arupí umátinkanaaowe. kegwárá'á mirá-sáwí'á ónááovo kárákwiyoro. ²umbai-yántáá'ó kwáyaindawai túwa'naa oro. mirámó é'o é'a Ísu Káráísiti siráini'a mirá ónááowe. ³úwoi-kwaasigomo anón-kwaasi únemo sínimba mínímáyááó kampa'á simáuwaniye. ⁴kentí mayáí awáné'a kawe'-má'yáímó kwáyaina'o é'a aamoí é'a ó'owiti mayáíyávé'a kesí mayáígó usáyaaitaraiye íma seró. ⁵amáparawaitopa'a umbai-yántáá'á tínímbanivo íma ivátuwe'a asiramái mé'a moórá-morawai túwa'naa oro.

⁶Áánútuna áséi-kwasai ísámae kwéiyowai miwítí kawe-tántáá'á amápa'a taaímbai évaka-tantaa'a Áánútun-ai kwésimatimewaitopa'a tíma'mae'a íyóro.

⁷íma kanaán-umai Áánútumba kampa'á simáuwanaaovo árair-aimbanivo íma moórá-imayaa oro. kawer-ánáyúmbó úmáráawaimo ombá kawe-tómbá kwéakaraavo sáwí-anayumbo úmáráawaimo ombá sáwí-tomba kwéakaraawe. ⁸mirámó kwéomba sáwí-yantaatavesa tirááiyavaiye su'mai úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma puwésa Áánútuna egwaa'á íma ménaaomba pósa némpa'a ménaaovo Áánútun-amankombo arááímo tainí'a úmae kwéiyowai mirámó kwéowaina anondáma aúnái'a umái maí'mai'a ónááaowe. ⁹mindáyaveta kesáá kawe'á úmaeta kwéiyundaya íma sívón-káínata ivátúwáano. kawe'ó úmaetaamo kwéiyundayaamo ímo sívón-káínataamo tuwétaamo éta naaén-kanaamo tínimba kawe'-méyántá maéta ménaumne. ¹⁰mindáyaveta túwa'naa onda-ámbó kwáyáimbo éta amáparawai kawe'á umáíya túwa'naa ono. Áánútun-aiyavesamo árairemo kwésewaiseya mimbórá-ákúní'a umái méta túwa'naayaamo ónaundaya mindá anón-tantaa'an-íye.

¹¹ayááírá'á kemá Póro anón-auvaivimba agaimaráúmbo awáné'a kwenayáánavi'an-íye seró. ¹²évakarawai sésa suwánésa anón-

kwaasiman-owe sígwáe kwésewai keinárawatavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oro kwésewana miwí tááigo keinárawa'a kwétavisiye. Ísu Káráísiti keinárawatavaiye séna taaira'á pukáiyé-aine su'maimo senkákái évakarawai ísámai sáwí'a umátínkáasino. ímo sáwí'o umátinkanaaontavesa sésa túra'a kárámai araa'éna oró-áínkwará'á kwésewe. ¹³túra'a kárámai araa'éna orómó kwésewai Mósesimo siráin-amaamba íma amápa'a kwégwaraawe. kentúra'o araa'énamo mósá úmaranaaontavesa túma kárámai araa'éna ígwáe kwésewe. ¹⁴miwí mirá kwésevo kemá Póro mimbórá-áimbá mósá mar'éa Ísóigo Ísu Káráísiti kentááyáváiyé séna taaira'á pukáiyé-aimba mósá kwémaraumne. Ísu Káráísiti kentááyáváiyé séna pukáintave'a púwón-kwaasimo marapá-tántáátávésamo ímo imáyáamo ontembá marapá-tántáátáv'é'a íma imáyáa é'a úwoisamban-iye kwésunda póna mintántáákó kembá íma kwétavisiye. ¹⁵moóráwaimo áúra'o kárámaimo araa'éna ínanamo moóráwaimo ímo áúra'o kárámaimo araa'éna ínanamo ínimba mindá íma anón-tantaa'an-ivo Áánútu aúna-kwaasiraani'o umásínkaraimba mindá anón-tantaa'an-iye. ¹⁶simátimunda-aimbo kwa'maé iyíyanamo éna Áánútu paru umái arumbá umátinkena kwená kwaási amápa'a mirá umátinkaniye.

¹⁷Ísun-ai simátimewandarakemba sínkamuwana avimá sine'á kwáyáintave'a Ísu Káráísitina mayái-kwáásí óne kwésevo moórá-umbai-yantaa'a íma síméro.

¹⁸kesí kwaásiyono. Ísóigo Ísu Káráísiti keinárawate ména úwoi kwétuwa'naa-isa'a árarir-aimban-iye sé'a námúnaa kwésune.

kemá Póro sún-da-aimba ánásaiye.